

Deres ref.: 06/533 SL KSTE/r/Til

Vår dato: 05.06.2009

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

HØRING – NOU 2009: 4 Tiltak mot skatteunndragelser

Viser til høringsbrev fra Finansdepartementet datert 11.03.2009 med høringsfrist 11.juni 2009.

Vedlagt er høringsuttalelse fra Kontrollfaglig utvalg NTL-Skatt.

Høringsuttalelsen har følgende innhold:

- Innledning
- Kap. 7 Opplysningsplikt – plikt til å gi opplysninger ukrevd
- Kap. 8 Kontrollopplysninger
- Kap. 9 Skatterådgivernes opplysningsplikter m.m.
- Kap. 10 Andre tiltak
- Kap. 11 Administrative og økonomiske konsekvenser

Med hilsen

Ingunn Borge Veseth
Leder for Kontrollfaglig utvalg NTL-Skatt

Roald Haugland
Lisa Granlund

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntlskatt@online.no

Innledning

Skatteunndragelsesutvalget har i utredningen NOU 2009:4 lagt frem en gjennomgang av regler, utviklingstrekk og øvrig bakgrunn som et grunnlag for utvalgets forslag til regelendringer og andre tiltak mot skatteunndragelser. Utvalgets mandat har i hovedsak vært å gjennomgå regler og muligheter for innhenting av opplysninger og en forbedret kontrollvirksomhet, samt komme med forslag til regelendringer og andre tiltak på disse områdene.

Skatteunndragelser står ofte i sammenheng med annen kriminalitet som konkurskriminalitet og trygdeunndragelser. NTL Skatt er av den oppfatning at det er grunn til å anta at denne formen for kriminalitet vil tilta dersom de økonomiske nedgangstidene varer ved.

NTL Skatt vil derfor framheve behovet for økte ressurser til kampen mot skatteunndragelser. Det er også av stor viktighet at de ressurser som gjøres tilgjengelige, utnyttes best mulig. Dette krever prioriteringer fra alle berørte parters side og som regel også at enkelte oppgaver må prioriteres ned. NTL Skatt er enig med utvalget i at det er viktigst at ressursene rettes inn mot de som bevisst unndrar seg skatt og avgift, for eksempel ved helt eller delvis å operere "svart". For de som forsøker å etterleve regelverket, vil bistand og informasjon ha større betydning. Dersom det danner seg et inntrykk av at store ressurser går med til å avdekke mindre feil, kan dette få betydning for tilliten til systemet. Samtidig er det viktig at det ikke skapes inntrykk av at enkelte forhold aldri blir kontrollert.

Det vises ellers til pkt. 10.10 nedenfor som omhandler "ressurser, prioriteringer og samarbeid" nærmere.

NTL Skatt er ellers enig med utvalget når de påpeker at det i Norge er gjennomført lite forskning omkring skatteunndragelser og svart økonomi. Det er behov for mer forskningsbasert viten på dette området, noe som kan gi bedre kunnskap om bl.a. omfanget av skatteunndragelser, årsakssammenhenger og effekten av ulike virkemidler.

NTL Skatt har for øvrig foretatt en vurdering av hvorvidt noen av de konkrete forslag som er fremmet av utvalget kan sies å utgjøre en for sterk inngripen i den enkeltes personvern, men vi har ikke funnet noen forslag hvor dette kan sies å være tilfelle.

Nedenfor vil NTL Skatt ellers behandle de fleste konkrete regelendringer og andre tiltak som er foreslått av Skatteunndragelsesutvalget.

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntlskatt@online.no

Kap. 7 – Opplysningsplikt – plikt til å gi opplysninger ukrevd

7.3 Vurderinger og forslag

7.3.1 – Alminnelig opplysningsplikt

Det må anses som positivt at den skattepliktige aktsomhets- og lojalitetsplikt blir lovfestet (jf. lign. 1. § 4-1, som i dagens utforming må sies å gi liten veiledning om hvilket innhold den har), selv om dette ikke vil endre dagens rettstilstand.

At denne plikten også blir lovfestet i andre lover (folketrygdloven, arveavgiftsloven, merverdiavgiftsloven og annen særlovgivning) bør tilstrebes, da dette vil gi rettslikhet i de forskjellige kontrollområder.

Videre støtter vi forslaget om at 10-årsfristen for endring (dvs. ikke 2-årsfrist for endring til ugunst) bør komme til anvendelse også i de tilfeller skattyter ikke var klar over at det var feil ved hans ligning/skatteoppgjør. Om det skal være et vilkår at skattyter har kunnskap om feilen, ville dette være et incitament til skattyter om nettopp å ikke sette seg inn i sin egen ligning, noe som ikke kan sies å være formålstjenlig.

Det foreslås av flertallet at en unnlattelse av å gjøre oppmerksom på feil ved ligning og skatteoppgjør som en er klar over, skal kunne gi grunnlag for tilleggsskatt. Mindretallet støtter ikke dette, og argumenterer med at det er forskjell på en unnlattelse og en aktiv handling. Her støtter vi flertallets syn, og selv om det ikke helt kan sammenlignes, vil vi likevel bemerke at det etter dagens regler kan ilegges tilleggsskatt ved unnlattelser, jf. lign. 1. § 10-2 nr 2 som gjelder manglende levering av selvangivelse/næringsoppgave. Vi støtter ellers flertallets oppfatning om at den allmennpreventive virkning nok vil være den viktigste her, da vi vanskelig kan se for oss særlig mange tilleggsskattesaker av denne type, bl.a. ut fra de bevismessige problemer disse sakene vil medføre for kontrollmyndighetene.

7.3.2 – Nytt kap. 5 i lign. 1. om ukrevd opplysningsplikt for 3.part

En foreslått utskillelse av disse bestemmelsene til nytt kap. 5 i lign. loven vil trolig være til fordel for både kontrollatene og andre brukere av regelverket.

7.3.3 – Oppgaveplikt for utbetalinger til næringsdrivende

Vi er enige i at dagens regelverk kan være vanskelig å tolke mht. de kriterier som skal benyttes (fast forretningssted). Om det vil bli lettere å praktisere den foreslåtte endring, dvs. at innberetning skal foretas for alle tjenesteytere som ikke er revisjonspliktige, fremstår som noe usikkert. Også dette vil kreve aktive undersøkelser fra oppdragsgiverens side. En endring som foreslått vil ellers trolig føre til en økning i antall innberetninger, noe som i seg selv bør være positivt i et kontrollsynspunkt, og neppe føre til merarbeid for de berørte parter hos kontrollmyndighetene.

Til mindretallets bemerkning om at dette neppe er den mest treffsikre metoden for å oppdage skatteunndragelser, kan vi si oss enig når det gjelder "verstingene" (hvor begge parter deltar i unndragelsen), men innberetningsplikten vil kunne ha effekt hvor den ene part er lovlydig.

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntlskatt@online.no

Å samordne fristen for innberetning med selvangivelsesfristen er ikke udelt positivt. Dette vil kunne medføre en ekstrabelastning – og merarbeid - for skatteetaten i en fra før sterkt belastet periode, samt gjøre det umulig å få disse grunnlagsdata med på den forhåndsutfylte selvangivelsen, som nå også er innført for de næringsdrivende.

Kap. 8 – Kontrollopplysninger

8.2 – Plikt til å gi opplysninger om egne forhold etter krav

Forslaget om å samordne kontrollhjemlene både for skatt, mva og andre avgifter er positivt, da det nå etter ROS er svært uheldig at dagens kontrollhjemler både er ulikt utformet og at de også til dels har ulik rekkevidde.

Vi ser også positivt på forslaget om samordning av andre bestemmelser, som f. eks avgrensningen mot "lovbestemt taushetsplikt" (pkt.8.2.2.3), som i dag kun er nedfelt i ligningsloven, men som også naturlig bør inntas i mval., tollov m.v.

I § 4-10 nr.3 foreslås en ny bestemmelse om veilednings- og bistandsplikt (ved innhenting av kontrollopplysninger). En slik generell plikt må sies å følge av dagens rettstilstand, og det er hensiktsmessig at dette nå nedfelles klarere i lovteksten, samt at det i tilfeller hvor det er uklart hvem s/y har delegert plikten til, skal være mulig for lign. myndigheten selv å utpeke en ansatt som skal være ansvarlig for å yte slik bistand.

Flertallet ønsker dagens ferske bestemmelse i lign. l. § 4-10 nr.1 b om "data-kopiering" (vedtatt 12.12.08) videreført i den nye bestemmelsen om veilednings- og bistandsplikt. Noe annet ville etter vårt syn vært et klart tilbakeskritt i kampen mot skatteunndragelser, da dagens teknologi gjør det svært lett å slette føringer eller brev/mailer som er blitt skrevet/sendt. Hensynet til personvern må ellers sies å være tilstrekkelig hensyntatt ved den lovbestemmelse som allerede er blitt innført her.

Området for bruk av tvangsmulkt foreslås utvidet til også gjelde hvor veilednings- og bistandsplikten ikke oppfylles (i tillegg til risiko for skjønnsligning, tap av klagerett og straffeanvar, som allerede følger av dagens lovgivning). Vi er enig i intensjonen bak en slik utvidelse, men er usikker på om tidspunktet for å innføre dette nå er det beste. Vi vil i alle fall anbefale at det adm. apparat som er nødvendig for å ilegge tvangsmulkt etter dagens regler utbygges og konsolideres før denne sanksjonen utvides til å gjelde flere områder.

Det er bl.a. påpekt fra Sivilombudsmannen at virkeområdet for dagens § 4-8 i lign. l. fremstår som noe uklar. Det må derfor sies å være udelt positivt at denne bestemmelsen presiseres nærmere, og da at slik oppfordring kan skje både før og etter s/a-fristen (ved å tilføye bestemmelsen "til enhver tid", samtidig som det presiseres - i nytt nr.2 - når ev. sanksjoner for ikke å følge opp en slik oppfordring vil kunne anvendes).

Det foreslås videre at opplysningsplikten skal knyttes opp mot opplysningens innhold og ikke type dokumenter. Av den grunn foreslås dokumentbegrepet fjernet i ny lovgivning.

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntliskatt@online.no

Dette støtter vi og en slik konklusjon må også sies å være en naturlig følge av den teknologiske utvikling.

8.3 – Plikt for 3. part til å gi opplysninger etter krav

Forslaget om en ”opprydning” – dvs. samordning og forenkling av dagens kap. 6 i lign. l. er udelt positivt. Det samme gjelder for den foreslåtte samordning med tilsvarende bestemmelser i annen lovgivning, jf. pkt. 8.3.3.3 til 8.3.3.6.

Utvidelsen av § 6-1 til å gjelde enhver 3.part gjør det enklere for lign. myndigheten å innhente nødvendige kontrollopplysninger, og vi støtter den avgrensning som er foreslått, dvs. mot opplysninger som ikke er relevant for noens ligning. At det i ordlyden ikke oppstilles krav til at opplysninger kun kan innhentes om navngitte aktører finner vi også udelt positivt. At det ut fra personvern hensyn også er avgrenset mot opplysninger som er underlagt taushetsplikt (med mindre det i lov er bestemt at taushetsplikten må vike for opplysningsplikten), er også noe vi støtter. Vi merker oss ellers at hele utvalget står bak denne utvidelsen og legger derfor til grunn at den er lite kontroversiell.

Forholdet til eiendomsmegleres taushetsplikt er spesielt behandlet av utvalget, noe de i sitt mandat også var bedt om å gjøre. Da dette har vært et område hvor det har vært unødig vanskelig å innhente kontrollopplysninger det siste 10-året, vil vi støtte forslaget om at det nå inntas en tilføyelse i eiendomsmeglingsloven. § 3-6 om at taushetsplikten må vike for opplysningsplikten hvor dette er bestemt i lov, noe som tilsier at opplysnings-plikten etter lignl. § 6-1 vil gå foran i de tilfeller hvor de ønskede opplysninger har betydning for noens ligning og hvor de ikke kan innhentes direkte fra registre.

8.4 – Varslingsregler/ 8.5 – Politiets bistandsplikt/ 8.6 – Bevissikring

Vi støtter forslaget om å samordne bestemmelsene om forhåndsvarsel av kontroll og politiets bistandsplikt, slik at disse blir de samme både i lignl., mval og tollov. Dessuten bifaller vi at det bør utredes regler som gir skattemyndighetene større muligheter for bevissikring under kontroll, noe som nå er blitt enda mer aktualisert etter at F. dept. nylig fremmet forslag om at det fom. 01.01.10 vil gjelde strafferettslige bevisskrav for å anvende forhøyet tilleggs-skatt.

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntlskatt@online.no

Kap. 9 – Skatterådgivernes opplysningsplikter m.m.

9.5 – Vurderinger og forslag til nye opplysningsregler

9.5.2 – Rapporteringsplikt ved mistanke om skatteunndragelser

9.5.2.3 – Rapporteringsplikt ved mistanke om skatteunndragelse

Ifølge dagens bestemmelser i hvitvaskingsloven er det en plikt til å rapportere mistenkelige forhold til Økokrim fra bla revisorer og regnskapsførere, og med visse begrensninger også fra advokater. Disse meldingene vil i en del tilfeller kunne inneholde informasjon som kan brukes til å avdekke skatte- og avgiftsunndragelser. Etter dagens system formidles opplysninger til Skatteetaten i relativt få tilfeller.

I dag kan Økokrim gi etterretningsopplysninger til skatteetaten og toll-og avgiftsetaten, dersom dette er nødvendig for innhenting av egen informasjon ifm behandling av rapporter eller etterforskning av straffbare forhold. Vi støtter utvalgets forslag om å utvide Økokrims adgang til å oversende opplysninger som kan brukes i disse etatenes arbeid med skatter, avgifter og toll. Skatteetatens erfaringer er at opplysningene fra Økokrim gir gode kontrollimpulser.

9.5.2.5 – Ordning med revisors unnlattelse av å underskrive på visse skjema

Forslaget om en lovfesting i revisorloven. § 6-2 om at revisor skal sende kopi til skatteetaten av nummererte brev til klient som begrunner hvorfor oppgaven ikke er underskrevet, er et klart positivt tiltak for skatteetaten og lite ressurskrevende for revisor. Vi er enige med utvalget at dagens system, hvor revisor signaliserer overtredelser av skatte- og avgiftslovgivningen ved å unnlate å attestere næringsoppgave (ll. § 4-5 nr 5) og kontrolloppstilling (ll. § 6-16 b), må videreføres. Der revisor unnlater å attestere, og dette gjentar seg over flere år, kan dette også være et signal om at skatteetaten bør se nærmere på disse revisorenes utøvelse av yrket. Dette vil evt kunne vurderes ifm medvirkningsansvar jf pkt 9.6.1.

9.6 – Andre vurderinger og forslag

9.6.1 – Medvirkningsansvar – administrative reaksjon overfor medvirkere

Medvirkningsansvar forstås i de tilfeller hvor en tredjepart kan bli selvstendig ansvarlig for råd eller bistand. Manglende rettspraksis kan tyde på at det ikke er tradisjon for å se på medvirkere ved skatteunndragelser.

Flertallets forslag om å innføre adm. reaksjoner overfor medvirkere, er på bakgrunn av at det vil muliggjøre en hyppigere sanksjonering av disse personene. Vi har enkelte motforestillinger til at reaksjonen for medvirkere i hovedsak blir bruk av adm. sanksjoner, og ikke anmeldelse, selv om vi støtter kravet om at større fokus på medvirkere er viktig. Bakgrunnen for våre innsigelser er bla at beviskravene mht. de subjektive forhold (grov uaktsomhet eller forsett) nok vil bli like strenge som de strafferettslige. Ifm ileggelsen av adm. sanksjon vil det bli tidkrevende for skatteetaten både ved vurderingen av beviskrav, og beløpets størrelse basert på grovheten av

---

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntlskatt@online.no

medvirkningen og hvor mye som er unndratt. Med dagens ressursituasjon i skatteetaten setter vi spørsmålstegn ved om dette vil bli prioritert fra skatteetatens side. Merarbeidet, uten tilføring av ressurser, vil kunne gå utover andre viktige kontrollområder. Resultatet kan bli at det verken ilegges adm. sanksjoner (pga ressurser) og heller ikke anmeldelse pga politiets ressursituasjon. Dette ville i så fall være lite heldig, og vil ikke følge opp det fokuset som bør være på medvirkere.

9.6.2 – Hjemmel som begrenser advokaters og andre skatterådgiveres taushetsplikt på skatte- og avgiftsområdet

Utvalget redegjør for advokaters taushetsplikt som gir et sterkere vern enn etter en rekke andre taushetsbestemmelser. Dette som utgangspunkt for hva som bør hjemles ifm opplysningsplikt. Vi er enige med flertallet i at advokater ikke bør ha en sterkere taushetsplikt vedrørende sine klienter enn for eksempel revisorer. Vi viser bla til hvitvaskingslovens § 12 hvor det er et ganske vidtrekkende unntak for advokaters rapporteringsplikt (dette foreslås også videreført i ny § 18). Advokaters opplysningsplikt ved nærmere angitte forhold, bør hjemles i lignl. § 6-8. Forslag til ny § 6-8 vil klargjøre i hvilke tilfeller advokater er unntatt fra opplysningsplikt. Det fremstår som merkelig at man i dag vurderer taushetsplikt ut fra hvem som har bistått den skattepliktige, og ikke ut fra hvilken bistand som er gitt og hvilke opplysninger som kan bidra til sakens opplysning.

9.6.3 – Rapporteringsrett til Tilsynsrådet for advokatvirksomhet

Vi støtter forslaget om å utvide unntaket i lign. l. § 3-13 nr.2 om at også advokater som bryter plikter etter domstolsloven., kan innberettes til Tilsynsrådet. Vi har ingen forståelse for at det skal være forskjell på hvilket yrke man har ifm innrapportering. I dag er det kun adgang for innrapportering av revisorer og regnskapsførere.

Kap. 10 – Andre tiltak

10.2 – tiltak mot skatteunndragelser som følge av kontantøkonomi

10.2.2 - Næringsdrivendes transaksjoner med kontanter

Kontanttransaksjoner gir utfordringer sett ut fra et kontrollperspektiv. Det er vanskelig i ettertid med sikkerhet å fastslå at kontantene faktisk ble overlevert fra den ene til den annen part, og at fradrag som kreves i skatt og merverdiavgift er rettmessig.

Vi er enig i utvalgets vurderinger om at det er liten grunn til å anta at begrensninger på bruken av kontanter vil ha praktiske konsekvenser for næringslivet som ikke kan kompenseres med forholdsvis enkle tiltak. Det skulle være unødvendig å benytte kontanter i transaksjoner med dagens banksystem og hvor begge parter er seriøse og etablerte virksomheter.

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntlskatt@online.no

Vi støtter således at det innføres bestemmelser i skatteloven og merverdiavgiftsloven om at det ikke gis skattefradrag eller fradrag for inngående merverdiavgift for betalinger over 10.000 som skjer kontant.

Det kan vel også stilles spørsmål ved om ikke grensen burde vært satt enda lavere, dette da Skatteetatens kontrollvirksomhet viser at det ofte er betalinger mellom 5-10.000 kroner som er betalt kontant. Vi oppfordrer således til at det vurderes å sette grensen til 5.000 kroner.

Sett fra Skatteetaten sin side vil dette kunne bli et nytt kontrollområde, men vil ha liten betydning i tilfeller hvor betaler er privat aktør, jf. pkt. 10.3.4.

10.2.3 - Tiltak mot valutasmugling

Valuta i form av kontanter og andre betalingsmidler over 25.000 kroner kan utføres eller innføres dersom de er korrekt deklarerert. Det er store pengestrømmer som går ut og inn av landet og som ikke deklarereres. Bøtenivå for ikke deklarererte pengestrømmer blir i dag satt rundt 3 prosent av de ikke deklarererte beløp. Etter utvalgets syn er dette en altfor mild reaksjon. Det er ikke uvanlig at ikke deklarererte beløp kommer fra kriminell virksomhet og svart arbeid. Etter utvalgets vurdering bør det være adgang til å ilegge gebyr med inntil 50 prosent av det ikke deklarererte beløp, og at dette utformes som en kan-regel. Vi ser at den foreslåtte gebyrhjemmel kan være med på å redusere økonomisk kriminalitet. Vi støtter således utvalgets forslag da dette gir tollmyndighetene mulighet til å vurdere om gebyr skal ilegges eller om saken bør politianmeldes. Videre er vi av den oppfatning at de bør være et tett samarbeid mellom tolletaten og skatteetaten der det er mistanke om at pengestrømmen kan knyttes opp mot skatteunndragelse og annen økonomisk kriminalitet.

Det kan etter dagens regler i tolloven § 16-13 tas beslag i varer som ikke er deklarerert, og dette benyttes også i forhold til betalingsmidler. Vi støtter utvalgets forslag om at det bør komme tydelig frem i loven at dette også gjelder betalingsmidler.

Utvalget påpeker at fjerning av 1000-lappen kan være et virkemiddel for å begrense valutasmugling da det vil bli vanskeligere for valutasmuglerne å skjule pengene. Dette er foreslått i Sverige og vi ser det som et godt tiltak mot valutasmugling og dessuten mot "svart" kontantøkonomi.

10.2.4 - Umiddelbar journalføring av personale

Utvalget foreslår å innføre en ordning hvoretter visse bransjer plikter å føre en ajourført oversikt over personalet, det vil si en personaljournal. Et slikt tiltak vil bidra til at skatte- og avgiftsmyndighetene ved kontroll på arbeidsplassen lettere kan identifisere svart arbeid. Dette er innført i Sverige for de som driver i restaurant og frisørbransjen og med positive erfaringer.

Videre kan det innføres uten lovendring, men kun ved en forskrift etter bokføringsloven. § 16.

Vi er således udelt positive til at ordningen utprøves i Norge.

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntlskatt@online.no

Skatteetaten er ofte ute på kontroller i bygg & anleggsbransjen uten at Arbeidstilsynet er med, men har ikke hjemmel for å kontrollere id-kortene som er innført. Kontrollmuligheten til Skatteetaten for å oppdage "svart arbeid" under slike kontroller hadde vært betydelig større dersom denne kontrollen kunne gjennomføres. Vi ser det derfor som viktig av skattemyndigheten får mulighet til å kontrollere id-kort i bygg & anleggsbransje (id-kort blir trolig også innført i renholdsbransjen), jf. her forslag til nye kontrollhjemler i lignl. § 6-1 (pkt. 8.3.3.2).

10.2.5 - Krav om sertifiserte og plomberte kassaapparater

Det er kjent at det foregår skatteunndragelser i kontantbransjen. Sverige har for å i møtekomme problemet med manipulasjon av kassaapparater innført nye bestemmelser der en går inn for en årlig godkjenning av kassaapparat (sertifisering). Norge har ikke en slik godkjenningsordning. Det arbeides med en kontrollendring der Justervesenet er foreslått som kontrollinstans hvor Bokføringsstandardstyret har utredet dette for Finansdepartementet. Vi er udelte enige med utvalget at det er positivt av det er satt i gang et slikt arbeid og støtter opp om en utredning av om innføring av krav til kassaapparat også bør innføres i Norge.

10.3 – Tiltak for å redusere privatmarkedets kjøp av svart arbeid

10.3.4 - Utvalgets vurderinger og forslag

10.3.4.4 Øke beløpsrensen for skattefritt arbeid.

Lønnsoppgaveplikten for arbeid knyttet til hjem og fritidsbolig ble økt fra 2.000 til 4.000 i 2009. Utvalget antar at økningen i større grad samsvarer med det skattyterne oppfatter som passende i forhold til dagens lønns- og kostnadsnivå, og vil derfor ikke foreslå noen ytterligere økning. Vi støtter utvalget syn på dette.

10.3.4.5 Fradragsrett

Det er vurdert å gi fradragsrett for hjemme-og vedlikeholdstjenester, eksempelvis renhold, vedlikehold til bolig og lignende.

Utvalgets flertall legger til grunn at en ordning med fradragsrett ikke vil fjerne lønnsomheten av svart arbeid, men en slik ordning vil medføre at differansen i pris mellom hvitt og svart arbeid reduseres.

Kontroll av fradragsretten må gjøres i form av bilagskontroll av krevde utgifter. Vi vil bemerke at dette vil være svært arbeidskrevende å kontrollere for en allerede hardt presset skatteetat. Selv om en vil kunne avdekke at det er utført svart arbeid, mener vi at det vil være så stor usikkerhet mht. økt proveny til statskassen, da med tanke på at en må øke ressursene til Skatteetaten for å få gjennomført en rettferdig kontroll.

Vi deler derfor flertallets syn som ikke finner å gå inn for en fradragsrett for arbeid utført i hjemmet.

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntlskatt@online.no

10.3.4.6 Ansvarliggjøring av kjøperen

Utvalgets flertall foreslår at kjøper ved kjøp av varer og tjenester for over 10.000 kroner gjøres ansvarlig for skatt og merverdiavgift som selgeren har unndratt, dersom kjøper ikke betaler via bank.

Mindretallet går imot forlaget da beløpsgrensen er satt så lavt, da de mener beløpet ligger klart over det som privatpersoner normalt betaler med kontanter.

Vi kan ikke se at mindretallets argument kan tillegge vekt da det med dagens ulike betalingsordninger via bank er lett å komme seg fri dette ansvaret ved å betale over bank. Vi støtter således utvalgets flertall.

10.4 – Tiltak for bedre kontroll med NUF

NUF (norsk filial av utenlandsk foretak) er en foretaksform som stadig forekommer hyppigere. Fordelen ved denne foretaksformen er lave kapitalkrav, ingen revisjonsplikt, selskapet er underlagt gunstige selskapsbeskatningsregler og aksjonærmodellen. I tillegg får man status som lønsmottager, og dermed krav på bla sykepenger og ledighetstrygd. Der hovedselskapet er registrert i land som Norge ikke har skatteavtale eller bistandsavtale med, vanskeliggjør dette kontrollmulighetene. Det gjør at slike NUF er spesielt velegnet til å skjule skatteunndragelser og annen økonomisk kriminalitet.

Utvalget påpeker viktigheten av det bør etableres en mulighet for utveksling av opplysninger om hovedselskapet og NUF på tvers av landegrensene. Det bør igangsettes arbeid for å etablere slike samarbeidsrutiner. Slike rutiner er særlig viktig mht sletting av selskap og konkursbehandling.

Vi er enig med utvalget i at det som vilkår for registrering av NUF i Norge bør være krav om reell virksomhet i etableringslandet. Fra utvalgets side er det ønskelig at man kan stille dette kravet til alle, og ikke bare utenfor EØS-området. Men dette kan være problematisk ift EØS-avtalen. Vi støtter dette synet.

I NOU 2008:12 *Revisjonsplikt for små foretak* foreslår flertallet at NUF likebehandles med aksjeselskaper for så vidt gjelder revisjonsplikt. Vi mener at revisjonsplikt for NUF må innføres, i tråd med flertallets forslag. Vi er enige med skatteunndragelsesutvalget i at dette vil ha betydning for korrekt skatte- og avgiftsberegning, samt forebygging og avdekking av økonomisk kriminalitet. Statistikk viser at de bransjene som er ledende ifm svart økonomi, også er de som mest benytter seg av registrering av NUF.

10.6 – Tiltak mot mva. unndragelser

Vi støtter utvalget i at det bør inntas en henvisning til bokføringsreglementet i merverdiavgiftsloven(mval) § 25 for å klargjøre hvilke formelle krav som stilles til bilag for at det skal foreligge fradragsrett. En slik henvisning kan føre til en skjerpet aktsomhet med hensyn til de formelle kravene til salgsdokumentasjon.

Der formriktig salgsdokumentasjon ikke foreligger på kontrolltidspunktet, men fremlegges i etterkant, foreslår utvalget at fradragsretten nektes. Dette tas inn i mval

---

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntlskatt@online.no

§ 25. Dette er vi enige i mht gyldigheten og riktigheten av bilag som fremskaffes i etterkant.

Flertallet foreslår at det skal nektes fradrag for inngående merverdiavgift, hvis det ikke er sjekket at mottager er registrert i merverdiavgiftsmanntallet, selv om dokumentasjonen er formelt korrekt. Vi har forståelse for mindretallets argumenter om at dette kan bli ressurskrevende for næringsdrivende, samt at ikke merverdiregisteret alltid er oppdatert.

Vi støtter utvalgets forslag om at fradragrett vil være avskåret hvis kjøper på avtaletidspunktet er klar over at selger ikke vil innberette og innbetale avgiften. Et eksempel på det er ifm interessefelleskap (begge parter har for eksempel samme eier). Dette foreslås inntatt i mval § 25.

10.8 – Offentlighet ved ilagt tilleggsavgift og tilleggstill

Utvalgets flertall foreslår en lovendring i taushetspliktsbestemmelsen i lignl. § 3-13 (ny nr 8) som åpner opp for å offentliggjøre vedtak hvor det er ilagt forhøyet tilleggsavgift (og at tilsvarende bestemmelser inntas i mval. og tolloven).

Det foreslås videre at andre opplysninger i slike vedtak som fortsatt vil være unntatt offentlighet blir fjernet/sladdet fra vedtaket før det offentliggjøres. Som flertallet selv antyder, vil dette medføre et ikke ubetydelig merarbeid for skatteetaten. Vi støtter forslaget om offentliggjøring, men foreslår at det i første omgang kun åpnes adgang for offentliggjøring av selve *slutningen* i slike vedtak, dvs. at det er benyttet tilleggsavgift og med hvilken sats og beløp. Dette vil etter vårt syn ha den nødvendige allmennpreventive effekt, som vel er det viktigste hensynet bak en slik regelendring.

Det forhold at det fra 2010 kreves strafferettslige beviskrav for å kunne ilegge forhøyet tilleggsavgift, tilsier etter vårt syn at slike saker derfor også bør kunne offentliggjøres i en eller annen form, på lik linje med en vanlig straffedom.

10.10 – Ressurser, prioriteringer og samarbeid

Vi støtter utvalgets forslag om at den reelle kontrollvirksomhet må styrkes. Det er ikke tilstrekkelig - som Riksrevisjonen påpeker - *"at antall bokettersyn opprettholdes på et nivå som gjør at denne type kriminalitet avdekkes"*. Dette er nødvendigvis ikke det samme som at kun antall bokettersynsrapporter må opp, hvis disse kun produseres med tanke på å oppnå målkrav som stilles fra SKD og andre overordnede myndigheter.

Erfaringene viser at det ikke alene er antallet bokettersyn og kontrolltiltak som er avgjørende for etterlevelsen, men at skattyterne opplever økt oppdagelsesrisiko etter foretatte kontroller. Endringer i regelverk vil derfor ikke nødvendigvis være tilstrekkelig som virkemiddel hvis myndighetene ikke følger opp regelverket med ressurser til effektive kontroller, som igjen kan bidra til å avdekke alvorlige skatte- og avgiftsunndragelser.

Dessuten er det viktig at de mest alvorlige av disse fører til anmeldelse, som igjen blir effektivt etterforsket av påtalemyndighetene. Det er derfor også av stor viktighet at

---

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntlskatt@online.no

ressursene til skatteetat og politi ses i sammenheng, og at deler av ressursene som går til politiet også øremerkes til bruk i arbeidet med økonomisk kriminalitet, som foreslått av utvalget.

10.11 – Erstatningskrav og arrest som virkemiddel mot skatteunndragelse

Det fremmes ingen nye lovendringer eller lignende under dette pkt, men gjeldene rett gjennomgås for å øke fokus på disse virkemidlene. Vi er ellers enig med utvalget i at dette er viktige virkemiddel i kampen mot skatteunndragelser og at de nok benyttes i for liten grad i dag.

Kap. 11 – Administrative og økonomiske konsekvenser

NTL Skatt er av den oppfatning at utvalgets forslag vil ha administrative og økonomiske konsekvenser for skatte- og avgiftsmyndighetene, samt for de private aktører – i hovedsak næringsdrivende personer og selskap – som pålegges plikter etter forslagene.

For skatte- og avgiftsmyndighetene vil forslagene gi bedre kontrollmuligheter og forhåpentligvis en økt etterlevelse. Vi konstaterer samtidig at utvalget har fremmet forslag som forutsetter økt informasjonsflyt mellom forskjellige myndigheter, noe som isolert sett vil kreve økte ressurser, men som samlet sett vil gi en mer effektiv utnyttelse av de innsamlede opplysninger. Vi er videre av den oppfatning at i den utstrekning forslagene gir større etterlevelse fra de skatte- og avgiftspliktige, samt bedrer mulighetene for å bekjempe skatteunndragelser, vil forslagene bidra til at skatter, avgifter og toll i større grad enn i dag blir beregnet og innbetalt iht. regelverket. Dette vil gi økte skatte- og avgiftsinntekter for det offentlige, noe som etter NTL Skatt sitt syn også bør rettferdiggjøre at det må tilføres ytterligere ressurser til de etater som vel står i første rekke i kampen mot skatteunndragelsene, dvs. skatteetat, tollvesen og politi.

Leder	Stein Thorvaldsen	Tlf 951 89 375	E-post: utha@online.no
Nestleder	Bente N. Holt	Tlf 924 13 077	E-post: bente.holt@hotmail.no
Kasserer	Astrid Lundanes	Tlf 625 45 142	E-post: astrid.lundanes@skatteetaten.no
Sekretær	Erling Broen	Tlf 926 83 556	E-post: ntlskatt@online.no